

Vissvass, åtgärder för att gynna biologisk mångfald i tallnurskog

Skötselåtgärderna syftar till att skapa en gles tallnurskog och gynna arter som exempelvis ryl, reliktböck och tallharticka med ett tidsperspektiv på mellan 50-100 år. Skötselåtgärderna genomförs hösten 2022.

Området längs med Vissvassvägen är en talldominerad skog med ett stort inslag av träd som är ca 120-150 år, men med förhållandevis lite död ved. I beståndet finns även mycket gran i olika åldrar och storlekar. Skötselåtgärderna syftar till att skapa förutsättningar för en gles naturskog av tall i olika åldrar samt död ved. Glesa naturtallskogar där träden är av varierande ålder samt död ved gynnar den biologiska mångfalden och en mängd ovanliga arter.

Högvuxen tallskog är idag sällsynt. Eftersom naturliga processer som skogsbränder inte längre formar skogslandskapet är det motiverat att genomföra åtgärder som på sikt just kommer gynna en äldre högvuxen tallskog. Dessa åtgärder handlar framförallt om att ta ned granar. För att få önskad effekt kommer åtgärderna vara relativt omfattande där man omvandlar trädslagsfördelningen till tallens fördel.

Målet på kort sikt är att:

- 1) Skapa en mer öppen tallmiljö där de gamla tallstammarna blir mer solexponerade, vilket skapar förutsättningar för tallevande insekter att etablera sig i området.
- 2) Förbättra tillväxtpotentialen för de gamla tallarna och minska konkurrens och stress från uppväxande gran.
- 3) Skapa förutsättningar för mer detaljerade skötselåtgärder framöver.

Målen på lång sikt är att:

Få till stånd en olikåldrig och flerskiktad, gles tallnurskog med inslag av ädellöv som ek och ett glest buskskikt med bärande buskar/träd samt död ved av tall i olika nedbrytningsstadier. På sikt eftersträvas variationsrika tallbestånd där även mer slutna partier också förekommer för att gynna arter knutna till dessa miljöer. Tidsperspektivet för denna målbild är som lägst mellan 50 – 100 år.

Målarter

- **Reliktböck** (*Nothorhina muricata*) (NT) är en skalbaggsart av familjen långhorningar som är helt knuten till solbelysta tallar med en ålder över 150 år. Angreppen återfinns på solsidan av stammen från marknivå upp till 3-4 meters höjd. Avverkning av solexponerade gamla tallar bedöms vara det största hotet mot arten. Ett annat påtagligt hot mot arten är att tallskogsmiljöer växer igen med kringväxande träd- och buskvegetation vilket medför att de nedre delarna av tallstammarna bli beskuggade. Denna missgynnade art är ganska väl spridd inom Stockholmsområdet men är i övriga Sverige ovanlig. Reliktböcken är således en ansvarsart för Mälarregionen och Stockholms skärgård där inslaget av gamla solexponerade tallar fortfarande är förhållandevis stort. Det finns även andra skalbaggsarter som är knutna till denna typ av substrat.

- **Ryl** (*Chimaphila umbellata*) (EN) är en ljuskrävande skogsväxt som växer på magra men inte alltför sura och gärna kalkpåverkade jordar. Den är i huvudsak knuten till glesa, inte allt för torra tallskogar på genomsläppliga mineraljordar eller hållmarker. Karakteristiskt för dessa tallskogar är att de är tämligen öppna och att blåbär endast förekommer sparsamt. Ofta växer ryl tillsammans med lingon. Om tallskogar med ryl sluter sig och gran tillåts etableras brukar blomning och fruktsättning upphöra. En förtätning av blåbärsriset, som är en följd av ökat graninslag, har motsvarande negativa effekt på arten. Cirka 1,3 km väst-nordväst om det aktuella tallbeståndet finns ett bestånd med ryl med likartade markförhållanden som inom tallbeståndet.
- **Tallharticka** (*Pelloporus triqueter*) (EN) är framför allt knuten till gammal solexponerad tall där den orsakar vitröta i värdrädet. Fruktkropparna bildas ofta på marken från ytliga rötter men förekommer även ofta på stambaser. Även döda tallar kan ha påväxt av tallharticka. Arten gynnas av solljus och värme i gamla, luckiga tallskogsmiljöer. Tallharticka hotas av att äldre tallskog med träd av hög ålder har blivit allt ovanligare. Kraftig beskuggning av ytliga rotsystem och trädbaser hos lämpliga värdräd bedöms även kunna medföra negativa effekter på arten. Tallharticka är sällsynt förekommande i landet men utmed delar av Mälaren och Stockholms skärgård där inslaget av gammal solexponerad tall fortfarande är förhållandevis stort förekommer arten något mer frekvent. Arten får således ses som en ansvarsart för denna region.
- **Arter knutna till solexponerad död ved:** Många vedlevande arter är knutna till solexponerad död ved av gammal tall. Detta gäller framför allt bland vedlevande insekter.

Blommande ryl